

1. az-de kipe ãnspe.ræver z.in b.mæze bay
2. mænvrint izde blumæga.n gi.tæ
3. tægouurdeX spme zæ ali.n na-X ma:r mst mæsi.næs
4. spite is l.æstæX va.ræk
5. vbdotskip kregæ zæ beskimælt bru:st
6. de timerman et ãn splinter in zënvijer
7. de skiper liktæ zën lipe o.f
8. indi fæbrik is niks tæzin
9. kum ir knjtje
10. gef ãns vir gla.zæ bir - gla.sis | *vero. pmt = 1/4 l. melk* | - tape
11. bræj ãns fir punt kri.kæ
12. zæ æ.bæ mat a.rli veivæ dri kan vzin ydrun.kæn
13. ei dreigde mei mat æpknapæl
14. kepse kni zin - *mv. knise*
15. santer kla.se:vant vort nitfel mirr vi:rt
16. igbembliit datek mat a.rli nit mega.n ben
17. ika.wæt nidr:æn mæn
18. vi etetædr:æn di dirr æpkvunt
19. spm - spmæraX - ragebol
20. pæt - mas - bay - bænouw - vèrvirt - vei - padestul - sinnj - kikær - flinder | *manek = koolwitje* |
21. di ki.ræk ma.ktæ de ele vr.rælt anet fæXtæ
22. ikselje kraltjes Xevæ
23. æjelant lrt fæl ouwæ skepe slo.pæ
24. ei etesembe.t kregæn - sjet o.it vrt
25. gef me tue bre.je stine - brejer - bre.stæ
26. dastambelt sta.dirr nitmirr
27. di man stænlevæntje asenlys up ænzir o.ft (*grote mænir*)
28. lysife.r isnit inde emel ble.væn
29. de sko.lkmdaræ bene mat me.stær nar ze.j vest
30. iken toX nit kumæ fa.rækla:r bæ.n
31. de b:æste drinje graX li.nzi:etme.l
32. ei knit varøkæ sijepin in zøj kel
33. ma.kæræs ãnste.l indi bezëm | ste.k |
34. nei me.de ke.gæls vort nit mirr spolt
35. ela ikeje al tue krr ru.pæn | najetu.w |
36. di pirr isnit rip dirr zitnoX ãn vrtæ pitm
37. zæ bæ.næ ve.X nade bouw | *mt felt = buiten de stad* |
38. setëm irrstængelt elæpæ upma.ke
39. ei zelet no.it fæv bræje
40. zæ izde ælefftander melækvit
41. de mamut fur zæn vrouw upkome
42. inde ska.lde svæme isXæva.rlæk
43. eijet fæl babels vmdati stærekris
44. vali mustæ dirr de ælefftan æ.wæ ænjali de a.ræ
45. elæperæs dabet uptile
46. ãnzæ meselar iso fet asënslak (*oter*)
47. zæ sprinje vmetfarst - vædeskip
48. de bo.mkveker zelde bo.m æntæ
49. du.n irrstatra.m eræs dixt
50. et begmtæ løyje fæv de vruXmis - o.Xmis - etlo.f
51. sprei - kikærdri - ferspræ.je - ytspræ.je - ytblæ.je - *West* stak smiræ - *Oost* boteram smiræ
52. di vrouw etær irr ofknipe lrtæn
53. zæn va.der etëm zes jirr na sko.el ga.n lrtæn
54. ik æ.wætëm of.fri:æden um zo lat lajsetva.tær tæ ga.n | de slo.st |
55. greizæ virzæ zijæ in dezæ stre.k nifel mirr
56. irde pote bene nitfel vrt
57. de o.vempal sta.tj bei de irt
58. ma:rt isetnoXtæ kout vmtæ ka.sæ
59. di kirs isnit æ.ræX elder æ. | lrt |
60. ei truk etpirt ænzæn sturt
61. fruger kvæme jali ir æ jiræ azæt kæræmis vas
62. de pa.tær zæi dat ãns live ir vulma.kt is
63. jæ zæge mæ vel ma:rje zæije niks tægæme
64. de sua.lywæ zelæ gouw tæraXkome
65. gaje vandaX æpkærtje læ.gæ
66. lastæzuk graX knæs (*in het westen, ke.is in het oosten*)
67. zæn sto.mfits istak (mo'tor) ei etpæX
68. et isanvaræme daX ve.st ænetis ænzæXtæ irvænt
69. datjvæntje lopt vblo.tæ bi.næ
70. dærisëm burst indikan
71. ikvuu date post æm brif broXt
72. ik æp.in umæ art (*in 't westen, pin en art in 't oosten*)
73. ike.nXen umgay æ.wæ medvaræ mænæ
74. na skæftit spanæ væpirt fur de ny:wæ kar (*in 't westen, neije in 't oosten*)
75. ik æ.wæbetje kirs.fæv etetænal
76. de zæn vandæ ko.næj is ok solda.t ve.st
77. vetjir gen va.gama.kær tæ vo.næ - boX
78. di ru.azæ æ.wæ lajæ du.ræns
79. ikXælu.f ær niksfan
80. etknjtje vazdo.t fa.rdasætdopæ kune
81. sijet lo.pvuræ ænzæ o.gæ tra.næ
82. dær meisi is mrtëmæntje naræfbusXa.n um bra.mæ tæplakæ | doXtærtje |
83. dær izentret yti lader (*vero. ledær*)
84. eizetæ zænstræt o.pæ
85. de mænæ zoXtæ niks a:rs asXelt æriktidum
86. a.rli munt iz dro.Xfandædrst
87. di væ.X lopt metæmbuXt tisenumvæ.X dirrlays
88. ikoXt fur de kleinæ meit æntrumæltje
89. de buk izdu.ædgan eijistakt mæpkurstj bro.t
90. zæn fersi vas ku:rt ma:r toXt
91. bytæntsvntje dirr izæt nouw læ.kær | skady.w |
92. ænskatær muXu.t mika kenæ
93. sukeræs nar mænut
94. ikvet nit virr ikem zukæ mut
95. æpkulæ kelder isXu fur:t bir | kouwæ |
96. ikmut æsblu.tdrinje um antæ stærkæ (*in 't westen, stærkæ in 't oosten*)
97. ikmut irrstet fur in de stal kræ.yje
98. mæmbrur vas luf
99. de melækpræter stængrotæ vik (*in 't oosten, vaik in 't westen*) (præter *vero., nu bur*)
100. di ka.ræmelæk izdan ænzir sty.ræm ærmei traX
101. vei zouwæ di pat mænyr dixt kenæ go.jæ
102. ær valt niks upëm tæ zæ.gæ - jantje sækyr - æm pæta.væ.ræki
103. ei kumt no.ite læ.t is altit uptit
104. in italije hmdær vyrspywendæ beræge - speije (*in 't oosten, spy.gæ in 't westen*)

105. dareffe drr up te douwe
 106. in enky.zø æ.wøze ðn stak fan de brax o.faren
 107. je mutæ ûnsfel.æ eres kumæ bekike
 108. seisfan løyen kumæn matæn dike by.l (by.l f.ø.l gelt)
 109. di dar isfambekænout ma.kt
 110. ængetrøuwde vrouw mæt na.je kene
 111. ike.w ir grasa.it mar tuasXe.n gu.ʃ ziset
 112. de brouwer zeit datet noXte dyr is umtæ bouwen
 113. bakæ - igbak - jeibakæ - sibakt - bakti - vsibakæ - igbakæ - jeibakæ - sibakæ - veis.wæ bakæn
 114. bide - igbit - jeibit - sibt - vsibi.de - bidevei - ig bo.t - ike.wbo.den - bo.dezaliø.k
 115. sisklein mar fein | fin = gereformeed |
 116. je kene ir sijeræ kreige upde marekt
 117. sietscit dati amæ denkezel
 118. ædinstmeisi zei datei gelik at
 119. der vazæ vsif preizø
 120. vnder di eik lige vø.l sikels (vero. artakers)
 121. tua.tær zel da.læk ånde ko.k kumæ tko.ktal (tua.tær gunstal = raast)
 122. to.j isnoXru.n tis noX mar pas ma.jt
 123. majjæ.sæ ma.kæ zø matæ do.jer van ænei (vero. dur)
 124. da bo.mpi zel drr ni bestXru.je kene
 125. de pestur tapt ængut sluki (gu.je vein) (ura.n vero.)
 126. ûns ouwæ y.s isofbrant
 127. de malek spøeyt yte spe.n vandæ ku. (ja.r)
 128. de klok ly.t - koster - krøysø | kry.s in een broek, kry.s in een raam, maar in R. K. bet. krøys
 129. de krøyva.gæ by.Xt dar undert suite geuXt | aræmæ |
 130. de tue doeyers kvamæ nar byten
 131. sæ æ.wenem bunt emblouw sla.gæn
 132. de sous is vadæn (vero. do.p)
 133. de snej leidik
 134. etsæn e.uwøXeit lejen dakje zi.n æ.w
 135. enkyzæn vurt nouw æne.l neijestat
 136. du.n - igdunet - jeidu.nenet - eidutet - vsidu.nenet - jaldidunet - zaidunet - igdedet - jeidedenet - eidedet - vsidedenet - jaldidenet - zaididenet - dedigdat - dediætmar - dedezalietmar
 137. do.pæ - do.pjaræk - do.pskal (do.pbekæn) - solda.ta
 138. darsø - idarst - idarstø - sietdorsøn
 139. bmdæ - igbmt - jeibmt - sibmt - vsibmdæ - jali bmdæ - zalibmdæ - bmti. - bunti - ike.wbundæn
 140. ru.t - bandær (= 700 ru.dæ) - moregø (= 600 ru.dæ) (1 hectare = 650 ru.dæ).
 141. slv.t - gruXt - veisænt - va.tærlænø

De naam van de stad in het eigen dialect is : enky.zøn

De inwoners heten : enky.zørs

Hun bijnaam is : vi.gæ, en in de monde van de Urkers : enky.zør lumærdi.vø

Aantal inwoners op 1 januari 1960 : 9946.

Taaltoestand : er zijn twee dialecten, dat van het westen, een oude boerengemeenschap, en dat van het oosten, een vissersgemeenschap. De belangrijkste verschillen van de dialecten zijn : voor Nederl. ij en ei heeft het westen oi, het oosten i. en ei ; voor Nederl. e voor gedekte r heeft het westen a, het oosten æ (bv. va.ræk - da.rde — va.ræk - da.rde). Het westen heeft in sommige opzichten meer overeenkomst met het Westfries, maar er is aanpassing van de dialecten aan elkaar en aan het Nederlands. In het westen is de klank van Nederl. ei en ij ei en niet, als in het Westfries oi of ai, het oosten heeft in vele gevallen diftongering (niet bv. in zin 99). Deze verschijnselen kunnen in deze opname het gevolg zijn van de te grote ontwikkeling van de zegslieden. Bestaansmiddelen : in het westelijk deel land- en tuinbouw met aanverwante industrie, in het oosten nog nakomelingen van de vissersbevolking. Verder als in elke kleine stad middenstand, neringdoenden enz.

Zegslieden : 1. Jan Kofman ; 70 j. ; geb. in Enkhuizen ; altijd daar gewoond ; kantoorbediende ; voortgekomen uit vissersmilieu ; V. en M. van Enkhuizen. Spreekt het dialect nog wel, maar ook Nederlands.

2. Egbert Volgers ; 67 j. ; geb. in Enkhuizen, altijd daar gewoond ; kantoorbediende ; V. en M. van Enkhuizen. Spreekt het dialect nog wel, maar ook Nederlands.

(Beide zegslieden golden als de „terzakekundigen”, schreven over en in het dialect. Ze spraken het niet meer geregeld en waren daardoor wat onzeker. Dit zal echter met vele stadgenoten het geval zijn.)

(Opname 1954.)